

Orsi tarjoaa kanalle lepopaikan

Eija Valkonen, MTT, ja Reine Rinne, Helsingin yliopisto

Kanat lepäilevät varusteltujen häkkien orsilla sekä öisin että päivisin. Siten orret vähentävät yöpymistä munintapesässä ja kanojen aktiivisuutta valoisaan aikaan.

Perinteisten, varustelemattomien häkkien aika kanamunantuotannossa lähestyy loppuaan. Vuoden 2012 alusta alkaen munivia kanoja ei enää saa pitää perinteisissä häkeissä. Vaihtoehtoisia tuotantomuotoja tämän jälkeen ovat niin sanotut häkittömät järjestelmät, eli erilaiset lattia- ja kerroslattiakanalat, sekä varustellut häkit, jotka tarjoavat kanoille perinteistä häkkiympäristöä enemmän mahdollisuuksia toteuttaa luontaista käyttäytymistään. Varustelluissa häkeissä kutakin kanaa kohti on oltava 750 cm² pinta-alaa ja 15 cm ortta. Lisäksi kanojen käytössä on oltava munintapesä sekä pehkuja nokkimista ja kuopimista varten.

Tapio Tuomela / MTT:n arkisto

Varustelluissa häkeissä kanat käyttävät orsia, vaikka niillä ei olisikaan orsista aiempaa kokemusta. Orret vähentävät pesässä yöpymistä, joten pesä ja munat pysyvät puhtaampina kuin orrettomissa häkeissä.

Orsien vaikutus selville kokeen avulla

MTT:n koekanalassa seurattiin kanojen käyttäytymistä varustelluissa häkeissä. Erityisesti haluttiin selvittää orsien vaikutusta kanojen käyttäytymiseen, tuotantoon ja kuntoon.

Kokeessa verrattiin kolmea erilaista käsittelyä: Ensimmäisessä niistä kanoilla oli orret käytettävissään koko kokeen ajan, 16 viikon iästä alkaen (orret 16). Toisessa orret asennettiin kolme viikkoa kanojen saapumisesta, kanojen ollessa 19 viikon iässä (orret 19). Kolmannessa käsittelyssä kanoilla ei ollut lainkaan orsia käytössään. Kaikki kanat pidettiin kahdeksan kanan ryhmissä varustelluissa häkeissä, joissa käytössä oli munintapesä, pehkualue ja orret kunkin tutkitun käsittelyn mukaisesti.

Koe kesti 28 viikkoa, jona aikana kanojen munantuotantoa ja rehunkulutusta seurattiin neljän viikon jaksoissa. Kokeen aikana tehtiin lisäksi havaintoja orsien, munintapesän ja pehkualueen käyttöasteesta. Lisäksi yhteensä yhdeksän yksittäisen kanan käyttäytymistä havainnoitiin kahden viikon aikana kanojen ollessa 36–37 viikon ikäisiä siten, että havainnot kustakin kanasta kattoivat kokonaisen päivän valoisan ajan (14,5 tuntia).

Orrettomat kanat aktiivisempia

Yksittäisten kanojen käyttäytymistarkkailun perusteella ne kanat, joilla oli orret käytettävissään, olivat passiivisempia kuin kanat, joiden häkissä ei ollut orsia. Orrellisissa häkeissä pidetyt kanat istuivat, kun taas orrettomissa häkeissä kanat liikkuivat ja seisoivat enemmän. Syöntihavaintoja tehtiin myös enemmän orrettomissa kuin orrellisissa häkeissä. Päivittäisessä rehunkulutuksessa havaitut erot eivät kuitenkaan olleet tilastollisesti merkitseviä lukuun ottamatta kokeen ensimmäistä neljän viikon jaksoa. Orrella tarkkailun aikana olleet kanat joko istuivat tai seisoivat passiivisina (43 % havainnoista), sukivat höyheniään (19 %) tai nukkuivat orrella istuen tai joivat orrella seisten (12 %). Harvinaisempaa orrella havaittua käytöstä olivat häkin tai toisen kanan nokkiminen, syöminen ja höyhenten ravistelu.

Orret vähensivät pesässä yöpymistä

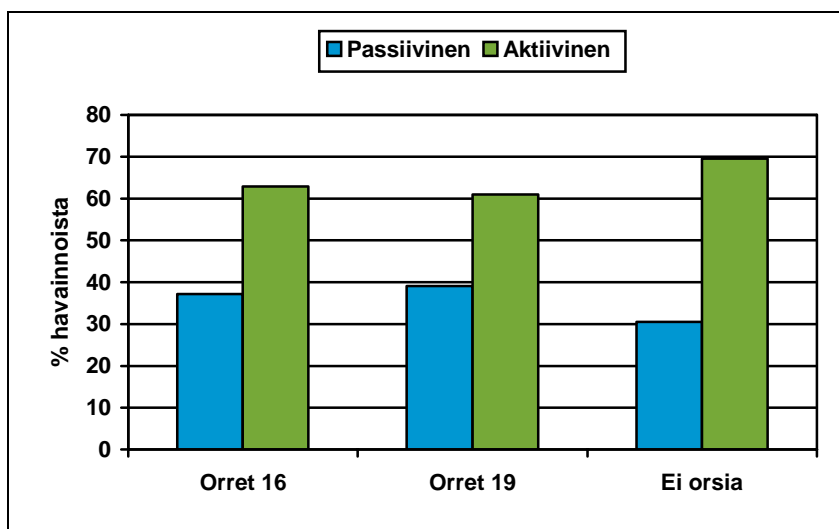
Orret eivät vaikuttaneet munantuotantoon eivätkä munintapesään munittujen munien osuuteen. Pimeän aikaan tehtyjen havaintojen perusteella orret vähensivät pesässä yöpymistä, mikä on hyödyllistä pesän ja munien puhtaana pysymisen kannalta. Häkeissä, joissa orret olivat koko ajan kanojen käytettävissä, pesässä yöpyi keskimäärin 12 prosenttia kanoista. Orret 19 viikon iässä saaneissa ryhmissä pesässä yöpyminen väheni orsien asennuksen jälkeen samalle tasolle kuin häkeissä, joissa orret olivat kokeen alusta alkaen. Orrettomissa häkeissä pesässä yöpyvien kanojen osuus oli noin 20 prosenttia.

Orsia käytti öiseen aikaan keskimäärin 70 prosenttia niistä kanoista, joilla oli orret käytettävissään koko kokeen ajan. Myöhemmin orret käyttöön saaneista kanoista noin 66 prosenttia yöpyi orrella. Orrettomissa häkeissä osa kanoista yöpyi häkin poikki kulkevan metallisen tukirakenteen päällä.

Kanat ovat siis motivoituneita etsimään lattiatasoa ylempänä olevan yöpymis- ja lepopaikan, vaikka se ei olisikaan tarkoitukseen erityisen sopiva.

Kokeen tulosten perusteella varustelluissa häkeissä pidetyt kanat käyttävät orsia, vaikka niistä ei olisi aiempaa kokemusta. Kanat käyttävät ortta lepopaikkana niin päivisin kuin yölläkin. Orret vähentävät pesässä yöpymistä ja kanojen aktiivisuutta päivisin.

Lisätietoja: eija.valkonen@mtt.fi
puh. (03) 4188 3656

Kanojen käyttäytymishavainnot jaettuna passiivisiin havaintoihin (istuu tai seisoo passiivisena tai nukkuu) ja aktiivisiin havaintoihin (liikkuu, nokkii, syö, juo jne.). Ensimmäisessä koeryhmässä orret olivat kanojen käytössä 16 viikon iästä, toisessa 19 viikon iästä ja kolmannessa orsia ei ollut lainkaan.